

Ulkoasiainministeriö
Kansalaispalvelut

Lausuntopyyntö HEL 7M0268-4

Pelastakaa Lapset ry:n lausunto asetusuonnoksesta Suomen ulkomaanedustustojen sijaintipaikoista ja konsulipalvelujen järjestämisestä ulkoasiainhallinnossa

Pelastakaa Lapset ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetusuonnoksesta. Suunnitellut muutokset konsulipalveluissa ovat erityisen huolestuttavia pakolaisten, etenkin yksin, ilman vanhempia tai huoltajia olevien lasten näkökulmasta.

Maailmassa on UNHCR:n mukaan konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuneita ihmisiä oli vuoden 2013 lopussa noin 51,2 miljoonaa, mikä on suurin pakolaismäärä toisen maailmansodan jälkeen. Valtaosa maailman pakolaisista asuu kehitysmaissa. Eniten pakolaisia on Pakistanissa, Iranissa, Libanonissa, Jordaniassa ja Turkissa – juuri maissa, joihin muutokset Suomen edustustoverkossa ja konsulipalveluissa kohdistuvat.

Oikeus perhe-elämään on turvattu Suomen ulkomaalaislaissa ja Suomea velvoittavissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lasta ei saa erottaa huoltajistaan tahdon vastaisesti ja perheenyhdistämistä koskevat hakemukset on käsiteltävä *”myönteisesti, humanisti ja kiireellisesti”*. Myös EU-tasolla linjataan, että perheenyhdistäminen edistää sosiaalisen ja kulttuurisen vakauden muodostumista.

Suomi on viime vuosina merkittävästi tiukentanut ulkomaalaislain perheenyhdistämisen käytäntöjä ja laintulkintaa. Myös muutokset edustustoverkossa, etenkin nyt asetuksella vahvistettavat muutokset konsulipalveluissa vaikeuttavat muun muassa Syyrian, Irakin ja Afganistanin konfliktia pakenevien pakolaisten perheenyhdistymisten toteutumista. Hakemukset perheenyhdistämisiin ovatkin viime vuosina vähentyneet huomattavasti.

Aikaisemmin Suomessa asuva perheenjäsen sai jättää perheenyhdistämishakemuksen, mutta nykyisin sen voi tehdä vain ulkomailla asuva henkilö, jonka omainen on saanut oleskeluluvan Suomessa. Hakemus pitää jättää Suomen edustustoon, jossa hoidetaan konsuliasioita. Esimerkiksi Irakin kurdeille tai Afganistanin pakolaisille matka Turkin Ankaraan tai Intian New Delhiin voi olla täysin mahdoton – Suomen edustustoon pitää myös päästä laillisesti, mikä ei ole kaikille ihmisille näissä maissa mitenkään itsestään selvää.

Suomi edellyttää perheenyhdistämistä hakevilta virallisia dokumentteja, joita ei läheskään aina konfliktialueelta paenneilla ole. Konsuliasioiden uudelleenjärjestelyissä Suomen tulisi huomioida, ettei esimerkiksi perheenyhdistämistä hakeville alaikäisille lapsille tai naisille aiheuteta lisävaaraa vaatimalla alkuperäisiä syntymä- tai aviotodistuksia, joita he joutuvat hakemaan alueelta, josta ovat panneet. Usein kustannuksia nostaa myös se, etteivät kaikissa maissa naiset pysty liikkumaan yksin. Alle 18-vuotiaiden lasten matkustaminen ulkomaille Suomen lähetystöön on erittäin kova vaatimus Suomelta, jos huoltaja on jo Suomessa ja pystyisi toimimaan perheenkokoajana, jolloin prosessi olisi turvallisempi alaikäisille lapsille.

Tarvitaan vaihtoehtoja, jotta eri tilanteissa olevilla lapsilla ja heidän perheillään olisi yhdenvertainen mahdollisuus panna hakemuksensa vireille. Pelastakaa Lapset ehdottaakin, että asetusta muutettaessa:

- mahdollistettaisiin alle 18-vuotiaille lapsille ja muuten haavoittavassa asemassa oleville (esim. yksinäiset naiset ja lapset) perheenyhdistämishakemuksen jättäminen ja mahdollisuus saada palvelua prosessin aikana muiden Pohjoismaiden tai EU-maiden edustustossa Kabulissa, Bagdadissa, Beirutissa ja Damaskoksessa.
- parannetaan sähköistä asiointia ko. maiden Pohjoismaiden tai EU-jäsenmaiden edustustojen kautta, jolloin prosessi voitaisiin aloittaa turvallisemmin ulkomailla
- linjataan uudestaan asiakirjojen alkuperävaatimusten kohtuullisuutta hakijoiden suojelun näkökulmasta

Pelastakaa Lasten mielestä yksinkertaisin tapa taata kansainvälistä suojelua saaneiden oikeus perhe-elämään olisi palauttaa Suomessa asuvalle perheenkokoajalle oikeus panna hakemus vireille Suomessa. Kunnes tämä toteutuu, tulisi Suomen aktiivisesti etsiä muita keinoja Lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteiden toteuttamiseksi myös perheenyhdistämisissä.

Suomeen yksin tulevista lapsista moni jää maahan pysyvästi eikä nykykäytännöllä saa vanhempiaan tai sisarusiaan maahan. Oikeus perhe-elämään on turvattava kansainvälistä suojelua saaneille. Hakemusten käsittelyssä ja päätöksenteossa tulee painottaa erityisesti lapsen edun ensisijaisuutta.

Pelastakaa Lasten mielestä asetuksen säätämisen yhteydessä tulisi myös arvioida, miten Suomen kehitysyhteistyövaroin avustettujen järjestöhankeiden yhteistyökumppanit pääsevät sujuvasti hakemaan viisumia. Suomi tukee aktiivisesti kehitysyhteistyötä myös esimerkiksi Länsi-Afrikassa, jossa edustustoverkko on hyvin harva.

Lisäksi Pelastakaa Lapset ehdottaa, että ulkomailta Suomeen lapsen adoptoivien perheiden kohdalla tulisi maahantuloon ja maassa oleskeluun ja prosessin niin vaatiessa myös passin saantiin liittyvät palvelut olla saatavilla siinä maassa, josta lasta ollaan noutamassa.

Helsingissä 20.3.2015

Pelastakaa Lapset ry

Hanna Markkula-Kivisilta

Pääsihteeri

Tiina Tammi

Järjestölakimies